

DANMARKS STATISTIK

STATISTISKE MEDDELELSER

FJERDE RÆKKE SYVENDE BIND

SJETTE HÆFTE

COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4ME SÉRIE TOME 7 6ME LIVRAISON

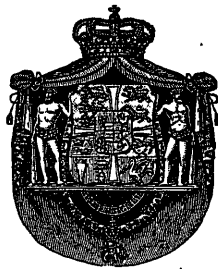
HØSTENS UDFALD I DANMARK 1900

FORELØBIG REDEGØRELSE

CARACTÈRE DE LA RÉCOLTE EN DANEMARK 1900

UDGIVET AF STATENS STATISTISKE BUREAU

PUBLIÉ PAR LE BUREAU DE STATISTIQUE DE L'ÉTAT

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1900

Arbejde og
Socialministeriets
Bibliotek

Udgivet i November 1900.

Høsten i Aaret 1900 kan ifølge de fra Landets Amter modtagne Indberetninger i sin Helhed karakteriseres som en god Middelhøst. Af samtlige Høstafgrøder har nemlig kun Agerhøet givet under et Middelaars Udbytte, ligesom ogsaa Sommergræsningen er falden utilfredsstillende ud, hvorimod Udbyttet for alle Sædarternes og Rodfrugternes Vedkommende har været en Del over Middelhøst. Det nærmere vil fremgaa af det følgende. Først skal man imidlertid, ligesom i de to foregaaende Aar, hidsætte en — paa Grundlag af Maanedsmeddelelserne fra meteorologisk Institut samt Beretninger i landøkonomiske Blade og Tidsskrifter — udarbejdet Fremstilling af Vejrforholdene og disses Indvirkning paa Afgrøderne i det forløbne Landbrugsaar.

Landbrugsaalet 1899—1900 har, i Modsætning til de to foregaaende Aar, i klimatisk Henseende frembudt ret regelmæssige Forhold. Vinteren var, om end langvarig, ikke særlig streng og i det hele ret typisk for Landet; Foraaret var ugunstigt, raat og koldt, og først sent kom Foraarsgrøden; Udsigterne paa dette Tidspunkt vare ikke lyse, men de bleve bedre og bedre i Løbet af Sommeren. Medens Sommeren 1898 havde været gunstigst for Jylland, Sommeren 1899 for Øerne, fordelte Sommeren 1900 sine Goder mere ligelig over hele Landet.

Se vi paa de enkelte Maaneders Temperaturforhold, finde vi for Oktober Vejret ustadigt med flere Dage under end over Normalen. November derimod udmærkede sig ved en meget høj Temperatur, saaledes for København $7,6^{\circ}$ C., der er den højeste iagttagne i 115 Aar og $3,7^{\circ}$ over det normale. Med December

var det milde Vejr forbi; for København og Tarm var Gennemsnitstemperaturen henholdsvis $\div 1/2^\circ$ og $\div 1^\circ$, d. v. s. 1° og $1\frac{3}{4}^\circ$ under Normalen. Frostdagenes Antal vekslede i Landets forskellige Egne fra 20 til 28, medens 18 er det almindelige, og Temperaturen Lavmaal blev naaet d. 16de med $\div 21^\circ$ (Hinnerup). Sne faldt paa 11 Dage, ofte i saa rigelig Mængde, at Jorden var snedækket indtil 8 Dage. De samme Vejrforhold vedvarede i Januar; Middeltemperaturen var under Normalen — Minimum var $\div 20,6^\circ$ (Holbæk) —, og Frostdagenes Antal, om end ret forskelligt i de forskellige Landsdele, var over det normale, nemlig 15 til 28; Maanedens begyndte med et stort Snefald, saa at Jorden var snedækket fra d. 4de til d. 23de. Ogsaa i Februar holdt det vinterlige Vejr sig, navnlig dog i Maanedens Midte med en Kuldegrad af indtil $\div 19,5^\circ$ (Aalborg); i København var Middeltemperaturen $\frac{3}{4}^\circ$, i Tarm $1\frac{1}{2}^\circ$ under Normalen; Frostdagenes Antal var som i Januar, og Sne faldt paa 14 Dage, ofte i stor Mængde og med stormende Vejr, særlig i Dagene fra d. 16de til 18de og mest udpræget i Nordjylland. Heller ikke bedredes Vejret synderlig i Marts, idet Frostdagenes Antal varierede mellem 20 og 31 henholdsvis i Landets mildere og koldere Egne, Temperaturen laveste Grad var $\div 14^\circ$ (Midtjylland); for hele Landet laa Maanedens Middeltemperatur $0,8^\circ$ under Normalen, Nedbøren faldt mest som Sne, i Regelen dog i mindre Byger, der kun gav Jorden Dække i faa Dage.

Vinterens Nedbør var i de to første Maaneder en Del under det almindelige, i Oktober faldt der fra 38^{mm} paa Bornholm til det dobbelte i Størsteparten af Jylland, medens Middelnedbøren er 65^{mm} til 90^{mm} ; i November fik kun Jyllands to sydvestlige Amter deres almindelige Nedbør (70^{mm}), medens det øvrige Land fik indtil det halve af Normalen, lavest i Holbæk Amt med 26^{mm} . December gav en Nedbør af ca. 40^{mm} til ca. 50^{mm} . I Januar fik man rigelig Væde, indtil 50 pCt. over Normalen, mest paa Fyn med ca. 75^{mm} , mindst i Sorø Amt med ca. 50^{mm} . I Februar overskredes Normalen ($30-40^{\text{mm}}$) meget betydelig, i Thisted Amt naaedes endog 120^{mm} , i Ringkøbing 102^{mm} , medens Øerne kun fik

50—60^{mm}. Marts var derimod gennemgaaende tør, fra ca. 13^{mm} i Viborg Amt til det dobbelte i Randers Amt. Vinterhalvaarets normale Nedbør skulde bevæge sig fra ca. 250^{mm} til 335^{mm}, i Regelen stigende fra Øst til Vest; denne Mængde blev naaet eller overskreden i Jylland og Fyn, hvorimod Holbæk Amt, Lolland-Falster og Bornholm ikke fik det sædvanlige; i Thisted Amt naaedes en Nedbør tæt ved 400^{mm}, i Holbæk Amt kun 225^{mm}. Det maa endvidere fremhæves, at en ret væsentlig Del af Nedbøren faldt som Sne, ofte med Storm, der fordelte Nedbørmængden meget ulige over Jordoverfladen, hvad der i flere Retninger indvirkede ret følelig paa Landbrugsforholdene.

De her skitserede Vejrforhold vare i de egentlige Efteraarsmaaneder særdeles gunstige for Landbruget; da Nedbøren kun var ringe, kunde Jorden behandles til enhver Tid og faldt fortrinlig for Redskaberne, tilmed foregik Roernes Optagning og Hjemkørsel under særlig heldige Forhold i den milde November, hvorfor dette Arbejde ogsaa var sluttet med den nævnte Maanedes Udgang. Vinteren, der meldte sig tidlig, indskrænkede vel Landbrugets Arbejder i Marken under det i de senere Aar sædvanlige Maal af Arbejdsdage, men herpaa havde den tidlig afsluttede Høst og de gode Vejrforhold raadet Bod; Hovedmassen af Efteraarsarbejderne var tilendebragt, og det var ret betydningsløst, at Jordarbejdet maatte hvile saa længe, da Forholdene for alt Kørselsarbejde m. v. vare normale.

For Vintersæden, der næppe var saaet saa rettidig, som man efter den tidlig afsluttede Høst skulde formode, var November særlig heldig, saa at baade Rugen og, navnlig, Hveden noget nær naaede den sædvanlige Udvikling, inden Vinteren standsede Væksten. Den lange Vinter satte Vintersædens Modstandsevne paa en haard Prøve, thi vel var Kuldegraden ikke særlig høj, lige saa lidt som Frostperioderne vare særlig langvarige, men den idelige Vekslen fra Frost til Tø vedvarede langt hen paa Aaret, ogsaa efter at Foraarsolen havde gjort sig gældende. Ikke desto mindre lode Beretningerne godt ved Marts Maanedes Slutning, i Hovedsagen var man vel tilfreds, bedre dog med Hveden end med Rugen, hvis

Udseende ikke overalt var lovende, ligesom den ogsaa hyppigere end Hveden var gaaet bort pletvis, hvor enten Sneen havde kvalt Plantedækket, eller hvor de pludselig indtraadte Tøbrud havde sat Sæden i Lavningerne under Vand. Kløveren overvintrede ikke saa tilfredsstillende; det maa erindres, at den ny Kløvers Plantedække var ringe som Følge af den forudgaaende tørre Sommer, og at Kløveren derfor paa Forhaand gav smaa Forventninger. Disse vare dog voksede ret betydelig i det milde Efteraar, nye Planter vare komne frem i ikke ubetydeligt Omfang, men for disse kom Vinteren for tidlig og blev for langvarig. Den lange Vinter var paa anden Maade — over for de knappe Foderbeholdninger — en Taalmodighedsprøve for Landbruget, men selve Arbejdet blev ikke hemmet paa følelig Maade uden for de mest fremmelige Egne, der gerne ønske at paabegynde Sædens Lægning alt i Slutningen af Marts.

Foraarets raakolde Vejrlig holdt sig gennemgaaende i April, der gav København og Tarm Middelterperaturer af henholdsvis $0,5^{\circ}$ og $0,8^{\circ}$ under Normalen; Maanedens laveste Temperatur laa mellem $\div 1,6^{\circ}$ paa Langeland og $\div 11,5^{\circ}$ ved Blokhus. Vejret var tilmed ofte stormende, dels med østlige, dels med vestlige Vinde; Sne faldt paa 3—4 Dage. Maj bragte ingen væsentlig Bedring; Middelterperaturen for København var 1° for lav, og de forskellige Egenes Gennemsnitstemperatur vekslede fra $7\frac{1}{2}^{\circ}$ à 8° paa Bornholm til $10,4^{\circ}$ paa Lolland. Maaneden havde nogle varme Dage omkring d. 7de, der efterfulgtes af et brat Omslag med østlige og nordlige Storme, som medførte en betydelig Afkøling over hele Mellemeuropa og vedvarede Maanedens andet Tidøgn til Ende; Slutningen af Maaneden bragte atter nogle ret varme Dage, mere fremtrædende dog paa Øerne end i Jylland.

Nedbøren i April vekslede i Landsdelene fra omtrent normal (30^{mm}) paa Sjælland til henimod det dobbelte paa Fyn og i det sydøstlige Jylland; i Maj fik kun Viborg og Hjørring Amter over Normalen (40^{mm}), Landets øvrige Amter havde fra 22^{mm} (Bornholm) til lidt over 30^{mm} . I de to Maaneder tilsammen var Nedbøren nærmest normal over hele Landet, men den fordelte sig ret

uensartet. Bornholm fik saaledes kun 48^{mm}, de tre nordsjællandske Amter 55^{mm}—59^{mm}, medens Hjørring Amt fik 89^{mm}, Fyn og Lolland-Falster samt Vejle og Aarhus Amter 80^{mm}—90^{mm}.

Vaarsædens Lægning paabegyndtes sent, idet Beretningerne fra den 10de April meddele, at kun faa Landbrugere i Landets tidligste Egne have paabegyndt Saaningen. Regnfuldt Vejr i Maanedens Midte i Forbindelse med Paaskehelligdagene standsede Markarbejdet, der først i større Almindelighed fik Fart i Maanedens Slutning. I Landets nordlige Egne laa Sneen ofte i fodhøje Driver endnu til henimod Maj Maanedes Begyndelse, og medens Beretningerne fra de sydlige Øer af 3die April lød paa, at Jorden kun var vandfyldt i ringe Grad, hørte man det modsatte en Maaned senere fra nordlige Egne. Selve Saaningen trak derfor længe ud, og Vejrforholdene i disse Maaneder vare i det hele taget ugunstige for Vegetationen; Beretningerne klagede gennemgaaende i begge Maaneder over Vintersædens ringe Fremgang under det vedvarende kolde Vejr med mange Frostnætter, og Vest- samt Nordjylland led tilige under den megen Storm, særlig i Maj Maanedes Slutning, som ved Jordfygning gjorde stor Skade paa de nybesaaede Arealer. Hveden holdt sig i denne Periode væsentlig bedre end Rugen, der ofte var tynd, svag i Farven og pletvis kvalt af Sneen; Kløveren, der stedse havde været tilbage, vandt ingen Fremgang i disse Maaneder, og Græsmerkernes Udvikling var i det hele taget ringe, saa at Køerne først bleve sent udbundne og ikke under gode Forhold. I Maanedens sidste Dage indfandt det længe eftertragede milde Foraarsvejr sig efter en rigelig Nedbør, der i Forbindelse med Varmen i faa Dage bragte langt lysere Stemning blandt Landmændene.

Vejrforholdene vare ikke gunstige i Juni Maanedes to første Tidøgn, uagtet Middelterperaturen laa 0,9° til 1,4° over Normalen, idet man i alle Egne, og navnlig i Jylland, sukkede efter Regn, som først indfandt sig omkring Skt. Hansdag. I Juni Maanedes sidste Uge og i Juli og August vare Vækstforholdene gunstige, da Nedbøren overalt var rigelig og Temperaturen over Normalen. I Juli 1,1° à 1,2° og i August 0,5° à 0,9°.

Nedbørens Størrelse i Sommeren 1900 vil ses af følgende Oversigt:

Regnmængden i	1900				Juni—	Juni—
	Juni	Juli	August	Til-	August	August
	mm.	mm.	mm.	sam-	1899	1861—85
			men			
Københavns Amt.	32,9	91,8	66,7	191,4	62,5	185
Frederiksborg —	41,9	86,9	64,7	193,5	60,9	190
Holbæk —	39,1	74,0	56,7	169,8	70,0	168
Sorø —	47,4	82,4	81,5	211,3	71,9	175
Præstø —	33,2	81,7	78,8	193,7	72,5	181
Bornholms —	61,0	38,1	66,2	165,3	67,7	161
Maribo —	60,3	76,8	73,9	211,0	86,4	168
Svendborg —	80,7	85,7	73,2	239,6	98,9	200
Odense —	61,0	74,8	70,7	206,5	79,9	183
Vejle —	59,8	60,3	78,7	198,8	101,8	204
Aarhus —	59,0	73,6	70,8	203,4	108,2	200
Randers —	42,1	63,6	63,5	169,2	87,1	187
Aalborg —	60,4	68,7	66,4	195,5	71,0	184
Hjørring —	53,3	74,8	68,1	196,2	76,2	179
Thisted —	52,5	61,7	62,3	176,5	83,2	201
Viborg —	62,5	61,3	60,1	183,9	105,2	189
Ringkøbing —	33,8	50,1	52,9	136,8	101,7	203
Ribe —	57,3	36,0	53,3	146,6	103,3	210
I Gennemsn. f. hele Landet	54	72	71	197	84	183
Middelnedbør for hele Landet efter lagttagelserne 1861—85 . . .	47	66	70	183	—	—

Sommerens Nedbør har efter ovenanførte Oversigt været rigelig for hele Landet, sammenlignet med et Gennemsnitsaars, og i Forhold til det forudgaaende meget tørre Aar har den endog været særdeles rigelig; alle Amters Sommernedbør har været fra 33 pCt. til over 100 pCt. større end forrige Aars, men de have dog ikke alle overskredet et Normalaars. Randers og Thisted Amter have saaledes faaet henholdsvis 18^{mm} og 25^{mm}, Ribe Amt 53^{mm} og Ringkøbing Amt endog 67^{mm} under Normalen; derimod er Sommerens Middelnedbør overskreden betydelig paa Øerne, i Odense Amt med 23^{mm}, i Sorø Amt med 36^{mm}, i Svendborg Amt med 39^{mm} og i Maribo Amt med 43^{mm}.

Som Helhed vare Vejrforholdene i Løbet af Sommeren heldige for alle Afgrøder, selv om man navnlig i Juni Maaned besværede sig stærkt over Græsmangel. Aarsagen hertil laa nemlig ikke i denne Sommers Vejr, men i de slette Spiringsforhold i Sommeren forud; de nye Kløvermarker vare næsten overalt paa Forhaand saa ringe, at et nok saa frodigt Sommervejr dog ikke havde formaaet at fremkalde en frodig Afgrøde. Kløverhøsten maatte derfor i hvert Fald være dømt til at blive betydelig under et Middelaars; som Følge af Kløvermarkernes ugunstige Tilstand blev der ofte stillet uforholdsmæssig store Krav til det øvrige Græsareal, og da disse Krav altsaa ikke kunde opfyldes, betragtede man Græsningsforholdene i Sommerens første Halvdel som ikke stort bedre end under den forudgaaende Sommers Tørke. — Rugen havde, ligesom Kløveren, ret ugunstige Forudbetingelser, men under Sommerens gode Indvirkning blev det endelige Resultat dog over et Middelaars.

Kornhøsten faldt ret sent og blev forulempet af regnfulde Perioder, der dog ikke varede længere, end at alt kunde bjerges i god og sund Tilstand. Selve Høstarbejdet forløb af anden Aarsag heller ikke saa let som ofte tidligere; Sædens Vækst var yppig i sig selv, og dette i Forbindelse med de hyppige og voldsomme Tordenbyger henimod Høstens Begyndelse bevirkede, at Sæden ofte var slaaget stærkt ned, saa at Benyttelse af Mejemaskiner blev vanskeliggjort og ikke faa Steder helt umuliggjort. Øerne havde dog Høsten inde ved September Maanedes Begyndelse, Jylland først i Løbet af tre Uger senere.

Vi gaa nu over til de fra Amterne indkomne Høstberetninger.

Af disse fremgaar det, at Plantesygdomme og Insektangreb i Aar have været meget udbredte; disse Angreb ere dog, selv om de have formindsket Høstudbyttet ret betydelig, blevne svækkede ved det gode Høstvejr. De omtales imidlertid i næsten alle Beretningerne fra Øernes Amter og ligeledes i flere af Beretningerne fra de jydskke Amter. Fra Københavns Amt anføres saa-

ledes «en Klage over, at Havren led af Brand, naar denne Sygdom ikke særlig modarbejdedes», og fra Holbæk Amt, at «Rust og Brand vare i usædvanlig Grad fremtrædende i Havren». Til Præstø Amt indberettes fra Marienborg Godskontor, at «Byggets Farve var mørk, graaagtig, formentlig foraarsaget af en Art Svamp», fra Landboforeningen for Stevns Herred og Omegn, at «Bælfrugten blev opædt af Ærtelus», og fra Vallø Stiftskontor, at «Havren var særlig udsat for Larveangreb». Fra Maribo Amt berettes om Oldenborrelarvers Angreb paa Bygget, fra Svendborg Amt om Brand i Havren, om at «Ærterne under Blomstringen bleve angrebne af Lus», samt at «Kartoflerne mange Steder ere angrebne af Svamp som Følge af Fugtighed i Eftersommeren», og fra Odense Amt, at Kvaliteten af Havren blev forringet ved Brand og Havreaal, hvorhos «Ærterne have været angrebne af Bladlus». Fra Aarhus Amt bemærkes: «I flere Indberetninger anføres, at Udbyttet for Havrens Vedkommende er forringet paa Grund af Brand. Ifølge en enkelt Indberetning er karakteristisk for Aarets Høst den store Skade, som alle Kulturplanter have lidt paa Grund af Brand; Rust og Insektangreb, saa at saavel Kvantitet som Kvalitet skal være ringere, end det efter det for Høstudbyttet i det hele gunstige Sommergejr kunde forventes». I en Indberetning til Hjørring Amt «klages over, at Fritfluen udbreder sig stærkt der paa Egnen, og at dens Angreb i Aar har foraarsaget stor Skade paa Havren og sikkert formindsket Udbyttet af denne Kornsort henimod 50 pCt.». Fremdeles meldes til Ringkøbing Amt om forskellige Larvers Angreb paa Sæden.

Af de mere almindelige Udtalelser om Høsten i Amternes Beretninger skal man anføre følgende:

Fra Maribo Amt: «Egnen mellem Nykøbing og Stubbekøbing samt en Del af Musse Herred blev ramt haardt af en Hagelbyge i Slutningen af Juli Maaned, saa at Høsten mange Steder blev fuldstændig ødelagt». — Fra Aarhus Amt: «Efter denne Oversigt (Amtets Karakteroversigt) at dømme har Høsten gennemgaaende været over Middelhøst, særlig med Hensyn til Kvaliteten, og kun for Kvantiteten af Agerhø og Sommergræsning væsentlig under Middelhøst. De i øvrigt Aar for Aar sparsommere Bemærkninger, der

ledsage Indberetningerne; ere ogsaa i det hele overensstemmende hermed. Det fremhæves i saa godt som alle Udtalelser, at den kolde og tørre Forsommer noget har hemmet Væksten af Kornsorterne. Dette gælder dog særlig Vaarsæden, der kun blev kort i Straaet, i mindre Grad Vintersæden, der derimod led Skade ved Snelæg. Til Gengæld er Kerneudbyttet for samtlige Kornsorters Vedkommende godt som Følge af det gunstige Sommervejr med vekslende Regn og Varme»; her maa dog henvises til de foran anførte Bemærkninger om Plantesygdomme og Insektangreb. — Fra Hjørring Amt: «Som det af Indberetningen (Karakteroversigten) vil ses, kan Høsten nærmest karakteriseres som en lille Middelhøst. Forrige Aars stærke og langvarige Tørke ødelagde dette Aars Udlægsmarker, hvorfor Agerhøet kun har givet et i kvantitativ Henseende ringe Udbytte, og umuliggjorde en forsvarlig Behandling af Rugmarkerne, der bleve for sent tilsaade. Den strenge Vinter med det stærke Snelæg skadede Vintersæden en Del, ligesom Foraarets Kulde og Forsommerens Tørke hemmede al Vegetation. Omtrent ved Skt. Hansdag ophørte imidlertid Tørken, og det varme Vejrlig og den rigelige Nedbør i den efterfølgende Del af Sommeren bevirkede, at Aarets Høst i det hele blev en Del bedre, end det fra først af var ventet. Paa Grund af det gode Høstvejr kom Afgrøden godt i Hus». — Fra Ringkøbing Amt: «Høstudbyttet kan saaledes i sin Helhed for de egentlige Kornsorters Vedkommende betegnes som Middelhøst for Kvantitetens Vedkommende, medens den er over Middelhøst i Henseende til Kvaliteten. Grunden til den ringere Kvantitet skyldes dels det kolde Foraar dels Sommerens stærke Tørke. Hvad Rodfrugterne angaar, da staa de baade i Henseende til Kvantitet og Kvalitet over, til Dels meget over Middelhøst». Indberetningerne til dette Amt klage i det hele særlig over Mangel paa tilstrækkelig Regn.

I den efterfølgende Tabel, Side 12 og 13, gives en Oversigt over, hvorledes Høstens Udfald for hver af de forskellige Sædarter m. m., saavel hvad Kvantiteten som hvad Kvaliteten angaar, er blevet bedømt i de enkelte Amter, idet Karakteren g (godt) er Udtryk for Middelhøst. De af Amterne afgivne Bedømmelser ere Gennemsnitsresultatet af Opgivelser, de have indhentet fra Jordbrugere, Retsbetjente og Landboforeninger inden for hvert Amts Omraade.

Om de enkelte Sædarter m. m. skal bemærkes:

Hveden og Rugen have begge givet adskilligt over Middel-

Aamterne.	Hvede.			Rug.			Byg.			Havre.		
	Kvantitet.	Kvalitet.	H. V. i Pd. pr. Td. Korn.	Kvantitet.	Kvalitet.	H. V. i Pd. pr. Td. Korn.	Kvantitet.	Kvalitet.	H. V. i Pd. pr. Td. Korn.	Kvantitet.	Kvalitet.	H. V. i Pd. pr. Td. Korn.
Københavns . . .	mg	mg?	130	mg?	mg	123	mg	g+	112	mg	mg?	84
Frederiksborg . .	mg	mg	129	mg	mg	122	mg	g	112	g	g	83
Holbæk	mg	mg	130	mg	mg?	122	mg	g	112	mg	g+	83
Sorø	mg	mg	131	mg	mg	122	mg	g	111	mg	g	83
Præstø	mg	mg	130	mg	mg	122	mg	g	112	mg	g	83
Bornholms	g+	mg	131	mg?	mg	124	mg	g	115	g+	g+	86
Maribo	g+	g+	130	mg?	mg?	122	mg	g	112	mg?	g	81
Svendborg	mg?	mg?	130	mg?	mg?	122 ^{1/2}	mg?	g?	112	mg?	g	80
Odense	mg	mg	130	mg	mg	122	g	g	114	mg	g	80
Vejle	mg	mg	132	mg	mg	122	g	g	111	g	mg	82
Aarhus	g+	mg?	130 ^{1/3}	g+	mg?	122	g+	g+	110 ^{1/3}	mg?	g+	84 ^{1/3}
Randers	g+	mg?	131	g+	mg?	123	g	g	112	g+	g+	82
Aalborg	mg?	mg	130	g+	mg	122	mg?	mg	111	g+	mg	81
Hjørring	g	mg?	127	g	mg?	125	mg?	mg?	111	g	mg?	77 ^{1/2}
Thisted	g	g+	125 ^{1/3}	g+	mg	122 ^{1/2}	mg	mg?	106 ^{3/4}	mg?	g+	81 ^{3/16}
Viborg	g+	g+	130	g+	mg?	122 ^{1/2}	mg?	mg?	107	g	mg?	82 ^{1/2}
Ringkøbing	g?	mg?	131	g+	mg	123	g	mg?	111	tg+	g	84
Ribe	g	mg	129	g	mg	121	mg	mg	103	g	mg	80
Gennemsnit for hele Landet . . . . . }	mg?	mg?		mg?	mg		mg?	g+		g+	g+	

Anm. H. V. = Hollandsk Vægt.

høst, baade hvad Kvantiteten og hvad Kvaliteten angaar. Dog synes Rugen at have givet endnu bedre Udbytte end Hveden, ligesom ogsaa Kvaliteten for begge Kornsorters Vedkommende synes at have været noget bedre end Kvantiteten. Det vil derhos ses, at det kvantitative Udbytte, saavel af Hveden som af Rugen, har været større paa Øerne end i Jylland. Det skal dog fremhæves, at Hveden i Maribo Amt — vort betydeligste Hvedeamt — hverken i kvantitativ eller i kvalitativ Henseende er karakteriseret højere end med g+.

Af de mere specielle Udtalelser om Vintersæden skulle følgende anføres:

Fra Bornholms Amt: «En Jordbruger i Ibsker Sogn, Øster Herred, har ledsaget sin Indberetning med Anmærkning om, at vedvarende Frost i April og helt hen i Maj Maaned forringede særlig Udbyttet af Hveden». — Fra Hjørring Amt: «Hvad de enkelte

Bælgsgød.		Boghvede.		Raps og andre Handelspl. *).		Kartofler.		Sukkerroer.		Andre Rodfrugter.		Agerhø.		Enghø.		Sommergræsning.
Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	Kvantitet.	Kvalitet.	
g	g	"	"	tg	tg	mg	mg?	"	"	mg	mg?	tg.	g+	g	g+	g
g	g	"	"	"	"	mg	mg	"	"	mg	g	tg	g	g	g	g
mg	mg?	g	mg	g?	g	mg	mg	mg	mg	mg+	mg	tg?	g+	g	g+	g
g	g	"	"	"	"	g	g	g	g	mg	mg	tg	g	g	g	g
g	g	"	"	"	"	mg	g	g	g	mg	mg	tg	g	g	g	g
tg+	g?	"	"	"	"	mg?	mg?	"	"	mg?	g+	tg+	mg?	g+	mg?	g+
g	g	g?	g	g+	g	mg?	g+	mg?	mg?	mg?	mg	tg	g+	g	g+	g+
g	g	g+	g+	mg?	mg?	g+	g+	mg	mg?	mg	mg?	tg	g+	g+	g+	mg?
mg	g	mg	g	mg	mg	mg	mg	g	mg	mg	mg	mdl	g	g	mg	tg
g+	g+	g+	g+	mg	mg	mg?	mg?	g	g	mg?	mg?	tg?	g+	g	mg?	tg+
g+	g	g+	g	"	"	mg?	mg?	g	"	g+	mg?	tg?	g	g	g+	g
mg?	mg?	"	"	ug	ug	mg?	mg?	"	"	mg?	mg?	tg?	mg?	g	mg	g
g+	mg?	"	"	"	"	mg?	mg?	"	"	mg?	mg?	mdl+	g+	g?	g+	g?
g+	g+	"	"	"	"	mg	mg	"	"	g+	mg?	tg	g	g	mg?	tg?
g	g	"	"	"	"	g+	mg?	"	"	mg?	mg?	mdl	g	g?	g+	tg?
g	g	g	g	mg	mg	mg	mg	"	"	mg?	mg?	mdl	g	g	mg	tg?
g	g	g	g	mg	g	mg	mg	g	g	g	g	mdl	g	tg	mg	tg
g+	g+	g+	g+	mg?	mg?	mg?	mg?	mg?	g+	mg?	mg?	tg?	g+	g	g+	g?

*) Til «andre Handelsplanter» henregnes **Hør, Humle, Kommen** m. m.

Sædarter angaar, har Hveden givet et Normaludbytte, men da denne Sædart dyrkes meget lidt her i Amtet, har en Gennemsnitsberegning for dens Vedkommende næsten ingen Betydning. Ogsaa Rugen har givet en Middelhøst. Som anført var forrige Aars Tørke skadelig for de nysaaede Rugmarker, ligesom det stærke Snelæg sidste Vinter forringede dens Kvantitet. Da Jorden ikke var frossen før Snefaldet, raadnede nemlig Planterne flere Steder, og Snemasserne bortrev i enkelte Egne store Stykker af Rugen, saa at meget af den maatte omsaaes. I nogle Indberetninger klages der derhos over, at Rugen kun har givet lidt Kerne, fordi Aksene paa Grund af Foraarskulden bleve for korte. At Udbyttet af denne Kornsort dog i det hele taget maa siges at være blevet tilfredsstillende, skyldes den varme og regnfulde Sommer og det gode Høstvejr. — Fra Viborg Amt: «Hvede dyrkes kun og tilmed i ringe Omfang i den østlige Del af Amtet». Salling Herreders Landboforening har bemærket, at Rugen flere Steder har lidt meget ved Snelæg i Vinteren 1899—1900.

Bygget og Havren have ligeledes, baade kvantitativt og kvalitativt, givet over Middelhøst; dog har Udbyttet af disse Kornsorter i det hele taget ikke været fuldt saa godt som af Hveden og af Rugen; navnlig synes Kvaliteten af Vaarsædarterne at staa noget tilbage for Vintersædens Kvalitet. Hvad særlig Bygget angaar, vil det af Oversigten ses, at denne Kornsort paa Øerne har givet et langt bedre Udbytte i kvantitativ end i kvalitativ Henseende.

Om Vaarsæden bemærkes:

Fra Holbæk Amt: «Kalundborg Byfogedkontor har indberettet, at Byggets Kvalitet led meget ved, at det saa godt som overalt var slaaet stærkt ned af Regnen». — Til Præstø Amt fra Marienborg paa Møen: «Sommeren var henimod Høsten ikke heldig for Bygget, hvorfor dette i Aar er graat af Farve, med ikke faa brune Kerner». — Fra Svendborg Amt: «Paa Grund af Regn under Foraarsædens Skridning og Mejning blev denne Sædarts Kvalitet forringet en Del». — Fra Odense Amt: «Bygget angives at have lidt en Del af Forsommerens Kulde og Tørke, hvilket ogsaa gælder Havren». — Fra Randers Amt: «Vaarkornet sattes paa sine Steder, navnlig i den østlige Del af Amtet, meget tilbage paa Grund af Tørke og Kulde med flere Nætters stærk Frost midt i Maj Maaned, og da Juni Maaned ogsaa blev tør, fik Kornet et yderligere Knæk». — Fra Hjørring Amt: «Byg og Havre have ligeledes givet et Normaludbytte. Om Bygget siges det, at det fylder og skæpper godt, men Farven er meget uheldig». — Fra Viborg Amt: «Havren har flere Steder spiret meget daarligt og uensartet». — Fremdeles maa man her henvise til de foran anførte Bemærkninger om, at Plantesygdomme og Insektangreb i Aar synes at have tilføjet Vaarsæden, særlig Havren, en ikke ringe Skade.

Bælgsæden maa antages gennemsnitlig at have givet en ret god Middelhøst, baade i kvantitativ og i kvalitativ Henseende. Udbyttet af denne Sædart synes dog at have været mere tilfredsstillende i Jylland end paa Øerne, hvor det næppe kan sættes højere end til en Middelhøst.

Fra Maribo Amt ytres: «Ærterne ere indtørrede ved Tørken i Maj og Juni Maaneder, saa at Saftcirkulationen blev fuldstændig

standset». — Fra Aarhus Amt: «Bælgsæd hemmedes en Del i Udviklingen af Frost». — Fra Hjørring Amt: «Bælgsæd dyrkes kun meget lidt, men denne Sædart har bragt et Normaludbytte». — Fra Præstø, Svendborg og Odense Amter bemærkes derhos, som tidligere anført, at Bælgsæden har været angreben af Ærtelus.

Boghveden maa ligeledes antages at have givet lidt over Middelhøst, saavel hvad Kvantiteten som hvad Kvaliteten angaar.

Fra Aarhus Amt bemærkes, at «Boghvede (ligesom Bælgsæd) hemmedes en Del i Udviklingen af Frost», og fra Salling Herreders Landboforening i Viborg Amt, at «Boghvede er mislykket paa Grund af Nattefrost i August Maaned».

Udbyttet af Raps og andre Handelsplanter maa betegnes som godt, baade kvantitativt og kvalitativt; kun i Københavns (og Holbæk) Amt synes man at have været mindre tilfreds med Udbyttet af disse Planter.

Fra Odense Amt bemærkes: «Humle karakteriseres som ug».

Kartoflerne have i Aar givet et meget tilfredsstillende Udbytte, baade hvad Mængden og hvad Beskaffenheden angaar. Kun fra eet af Amterne, nemlig Svendborg Amt, nævnes, at de have været angrebne af Svamp.

Udbyttet af Sukkerroerne maa antages at have svaret til en god Middelhøst, saavel i kvantitativ som i kvalitativ Henseende. Af særlig Vigtighed er det naturligvis, at det navnlig er fra Lolland-Falster og Fyn, Hovedproduktionsstederne for vore Sukkerroer, at Indberetningerne ere gunstige.

Fremdeles have de andre Rodfrugter i Aar ydet et særdeles godt Udbytte, idet baade Kvantiteten og Kvaliteten naa adskilligt over Middelhøst.

Fra Aarhus Amt ytres: «Andre Rodfrugter have gennemgaaende havt en god Vækst, om end de ogsaa have lidt Skade paa Grund af den tørre Forsommer. Angreb af Jordlopper og Larver omtales i en enkelt Indberetning». — Fra Randers Amt: «Roerne

lovede godt i Sommer, men stode i den østlige Del af Amtet paa Grund af det tørre Vejr i August og September helt i Stampe og visnede endog enkelte Steder helt bort paa fritliggende Pladser».

I Modsætning til Aarets øvrige Afgrøder maa Høsten af Agerhøet i det væsentlige betragtes som mislykket, idet det kvantitative Udbytte har været langt under Middelhøst, medens dog Kvaliteten af det indhøstede maa betragtes som god. — Derimod maa Enghøet antages, hvad Kvantiteten angaar, gennemsnitlig at have givet en Middelhøst, og i Henseende til Kvaliteten en Del over Middelhøst.

Ligesom Udbyttet af Agerhø var ringe, saaledes har ogsaa Sommergræsningen været tarvelig. Den synes dog paa Øerne at have svaret til et Middelaars, medens den i Jylland har været langt under.

Af de særlige Udtalelser om Høhøsten og Sommergræsningen skal man anføre følgende:

Fra Frederiksborg Amt: «Det kolde Foraars og Tørken i Maj Maaned — i Forbindelse med, at Nykløveren fra 1899 i sig selv til at begynde med var ringe paa Grund af Tørken i Fjor Sommer — medførte, at Afgrøden af Agerhø og til Dels Sommergræsningen i det hele blev meget knap, men denne bedredes betydelig henimod Høsten, og Græsningen er nu god». — Fra Holbæk Amts Landboforening: «Den daarlige Kløverbestand i Foraaret bidrog til, at Græsningen tidlig i Foraaret ikke fyldte ret meget, men ved rigelig Regn har Græsningen været rigelig baade i Sommer og i Efteraaret». — Fra Nordfeld Godskontor i Præstø Amt: «Sommergræsningen har været tarvelig, dels paa Grund af Mangel paa Regn, dels fordi Kløveren forrige Aar blev ødelagt af langvarig Tørke». — Fra Maribo Amt: «Agerhøets meget ringe Udbytte skyldes Miskvækst i Kløveren og Tørke i Forsommeren; Tordenregnen i Juli Maaned fremkaldte imidlertid en god Eftergrøde, saa at Græsningen blev rigelig hele Efteraaret igennem». — Fra Aarhus Amt: «Tørken i 1899 i Forbindelse med indeværende Aars kolde Maj Maaned og tørre Forsommer har været i høj Grad skadelig for Væksten af Ager- og Enghø samt Sommergræsning. Derfor blev Kvantiteten kun ringe, hvilket dog i mindre Grad gælder for Enghø. Mange have maattet fodre Kreaturerne inde. I Sommerens Forløb bedredes

Forholdet dog noget paa Grund af det gunstige Vejr med tilstrækkelig Regn. Kvaliteten var derimod god, særlig af Enghø paa mere kultiverede Enge». — Fra Hjørring Amt: «Hvad endelig Høhøsten angaar, er Resultatet for Agerhøets Vedkommende meget ringe. I næsten alle Indberetningerne klages der over, at forrige Aars langvarige Tørke ødelagde dette Aars Udlægsmarker, saa at det saaede Græsfrø ikke voksede og Græsmarkerne i Foraaret vare saa tynde og aabne, at de flere Steder bleve ompløjede og udlagte paa ny. Foraarets Kulde i Forbindelse med Forsommerens Tørke har derhos været Skyld i, at Sommergræsningen kun har givet et Udbytte, der staar noget under det normale». — Indberetningerne til Ringkøbing Amt fremhæve gennemgaaende Mangelen af Regn, men det tilføjes i en af Beretningerne, at det tørre Vejrlig har bevirket, at «Enghøets Kvalitet er usædvanlig god».

Som samlet Resultat af Tabellen finde vi, at Høsten Aar 1900 — fraregnet Hø (og Græsning) — er karakteriseret som ikke uvæsentlig over Middelhøst, baade for Kvantitetens og for Kvalitetens Vedkommende; kun rent undtagelsesvis er der fra Amter, for hvilke en Sædart har Betydning, opgivet under Middelhøst for denne, hvorimod Amterne hyppig have opgivet meget god Høst for Sædarter m. m., der have stor Betydning baade for dem og for Landet som Helhed. Men Høsten af Enghø har, kvantitativt, kun været middelgod, Sommergræsningen tarvelig, Høsten af Agerhø aldeles fejlslaaet; Høets Kvalitet har derimod atter været noget over et Middelaars.
